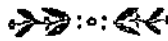

अध्याय ४३ वा

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीकुलदेवतायै नमः । श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः ।

॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथाय नमः ॥

पूर्वाध्यायीं ज्ञालें निरूपण । संत साईं समर्थ निर्याण ॥

आतां जें अवशेष अपूर्ण । होईल कीं संपूर्ण ये ठायीं ॥ १ ॥

साईंलागी प्रेम अद्भूत । तेंही उपजवी तोच समर्थ ॥

हेमाड त्याचे चरणीं निरत । रेखाटित कीं तच्चरित ॥ २ ॥

तोच देई भक्तिप्रेमा । तोच वाढवी चरित्र महिमा ॥

तेर्णेंच गौरव भजन धर्मा । येई उपरमा संसार ॥ ३ ॥

म्हणोनी काया वाचा मनें । त्या माझीं सहस्रांत नमनें ॥

चितवे न त्याचा महिमा चितनें । फेवळ अनन्यें शरण रिघें ॥ ४ ॥

सांचला पापाचा मळ । तो धुऊनि काढावया सकळ ॥

करावया अंतर निर्मळ । इतर निर्फळ साधन ॥ ५ ॥

करणे हरिभक्त यशस्मरण । त्यांचें भजन अथवा कीर्तन ॥

त्याविण चित्तशुद्धीसीं साधन । सोपें न आन शोधितां ॥ ६ ॥

असो गतकथानुसंधान । करूं संकलित पर्यालोचन ॥

साईं निजानंदावस्थान । चालवूं व्याख्यान पुढारा ॥ ७ ॥

मार्गां साद्यंत जाहलें कथन । विजयादशमीसचि कां प्रयाण ॥

तात्याबापिघें भविष्य निवेदन । आधींच कैसेनि जाहलें ॥ ८ ॥

पुढें होतां देहावसान । राखूनिया धर्मावधान ॥
 कसैं लक्ष्मीस केलें दान । जाहलें निरूपण समग्र ॥ ९ ॥
 आतां ये अध्यायीं कथन । कसैं निकट येतां निधन ॥
 साई करीत रामायण श्रवण । हितार्थ ब्राह्मण मुखानें ॥ १० ॥
 कसैं समाधिस्थान नियोजन । कसैं अलक्षित इष्टकां पतन ॥
 कसैं समाधिस्थान नियोजन । दत्तावधान परिसावें ॥ ११ ॥
 तसैंच एकदां ब्रम्हांडीं प्राण । चढवूनि बैसतां तीन दिन ॥
 कसैंची समाधी तेंच देहावसान । निश्चितमन जन झालें ॥ १२ ॥
 कोली उत्तर विधीची तयारी । अवचित बाबा देहावरी ॥
 येतांच लोक दचकले अंतरीं । कसैंसी तेपरी परिस्तिजे ॥ १३ ॥
 असो आतां हे निर्याण कथा । श्रोते श्रमतील श्रवणकरितां ॥
 ही तो देहावसानाची वार्ता । नरुचे चित्ता कवणाच्या ॥ १४ ॥
 परी हें साधुसंतांचें निर्याण । श्रोत्यांवाक्त्यां करील पावन ॥
 विस्तारभयास्तव भागशः श्रवण । करावें समाधान राहीतों ॥ १५ ॥
 देहत्यागें अगम्यगति । निजप्राप्ति सुखाची वसती ॥
 बाबा पावले अक्षय स्थिति । पुनरावृत्ति विरहित ॥ १६ ॥
 देहधारणें होतें व्यक्त । देहत्यागें पावले अव्यक्त ॥
 जरी एकांग अवतार समाप्त । सर्वांग सुव्यक्त लायलें ॥ १७ ॥
 एकदेशीयत्वा मुकलें । सर्व गतत्वातें पावले ॥
 पूर्णपणें सनातन झाले । निजीं समरसले निजत्वें ॥ १८ ॥
 साई सकळांचें जीवन । साई सकळांचा जीव प्राण ॥
 साईवीण ग्रामवासीजन । हीनदीन जाहले ॥ १९ ॥
 देह पढतां निचेष्टित । जाहला एकचि आकांत ॥
 आबालवृद्ध चित्ताक्रांत । जाहला प्राणांत समस्तां ॥ २० ॥

नवज्वरादि लौकिकी बाधा । पाठीस लागती प्रपंच बद्धा ॥
 योगियांच्या वाटे कदा । अमर्यादा न करिती ॥ २१ ॥
 चेतवोनियां निज तेजातें । संत दाहिती निज देहातें ॥
 तोच की प्रकार निजहातें । बाबा करिते जोहले ॥ २२ ॥
 न व्हावें तें होऊनि गेलें । महाराज सायुज्यां समरसले ॥
 जन अत्यंत हिरमुसले । कुसमुसले मनांत ॥ २३ ॥
 बरें होतें नसतों गलों । अंत समयींच्या भेटीस मुकलों ॥
 असतों कांहीं उपयोगां आलों । भुली मरलों प्रसंगीं ॥ २४ ॥
 ऐशा नानाविध विचारानीं । खिन्न झाला तो जो मनीं ॥
 बाबांच्या काय अंतःकरणीं । असेल तें कोणी जाणार्हे ॥ २५ ॥
 नाहीं घरघर नाहीं श्वास । नाहीं खासी नाहीं कास ॥
 नाहीं जीवाची कासाबीस । फेळें उल्लासें प्रयाण ॥ २६ ॥
 आतां कैचें साई दर्शन । कैचें साईपदसंवाहन ॥
 कैचें साईचरणक्षालण । तीर्थप्राशन तें कैचें ॥ २७ ॥
 तरी मग ते भक्त प्रेमळ । आली पाहोनि अंतवेळ ॥
 दूर केले कां असतां जवळ । तयांस तळमळ लाविली कां ॥ २८ ॥
 सर्वचि जीवाची भक्तमंडळी । पाहूनि जवळीं अंतकाळीं ॥
 समयीं बाबांचे प्रेमास उसळी । अंतकाळीं येती कीं ॥ २९ ॥
 पावावया सायुज्य सदन । आडवें येतें प्रेमबंधन ॥
 वेळीं न करितां तयाचें छेदन । मन निर्वासन कैसेनी ॥ ३० ॥
 ऐसें न घडतां देह पडला । सर्वेच चढला जीव घडपडला ॥
 तात्काळ नवा संसार जडला । बाजार उघडला वासनेचा ॥ ३१ ॥

ठळावया हा प्रकार । साधूसंत दक्ष निरंतरा ॥

बाबांच्याही मनाचा निर्धार । लोक व्यवहार रक्षावा ॥ ३२ ॥

+ अंतिम श्रौती भुक्ती करताना नैऋती । सादले रूप पुढे पूर्वी तुझी दृष्टी ॥ (आत्मदेव)

अंतकाळीं हीच सावधता । शांतता आणि एकांतता ॥
 ध्येय मूर्ती यावी चित्ता । विक्षेपता विरहित ॥ ३३ ॥
 'अंतेमतिः सागतिः' । हें तो प्रसिद्ध सर्व जाणती ॥
 भगवद्भक्त स्वयें आचरती । लोकसंग्रह रीती छे ॥ ३४ ॥
 अवकाश चवदा दिवस राहिला । काळ बाबांचा जवळ आला ॥
 जाणोनि बाबांनीं वझे योजिला । वाचावयाला रामविजय ॥ ३५ ॥
 मशीदींत वझे बैसले । पोथी पारायण सुरू झालें ॥
 बाबा श्रवण करूं लागले । दिवस गेले कीं आठ ॥ ३६ ॥
 पुढें बाबा आज्ञा करीत । पोथी चालवा अस्खलीत ॥
 ऐसे तीन दिवस रात । वझे ती वाचित राहिले ॥ ३७ ॥
 पूर्ण अकरा दिवस बैसले । पुढें अक्षरपणें ते थकले ॥
 वाचतां वाचतां कंटाळले । ऐसे गेले तीन दिन ॥ ३८ ॥
 पुढें बाबांनीं काय केलें । पोथी वाचन समाप्त करविलें ॥
 चक्यांस तेथून घालवून लाविलें । आपण राहिले निवांत ॥ ३९ ॥
 घालवून लाविण्याचें कारण । म्हणतील श्रोते करवा कीं श्रवण ॥
 करितों यथामती निवेदन । दत्तावधान परिसावें ॥ ४० ॥
 निकट येतां देहावसान । साधूसंत आणि सज्जन ॥
 घेती वाचवून पोथीपुराण । सावधान परिसती ॥ ४१ ॥
 शुकाचार्य दिवस सात । कथिते झाले महा भागवत ॥
 ऐकून धाला राजा परीक्षित । सुखें देहांत लाधला ॥ ४२ ॥
 श्रवण करितां भगवल्लीला । भगवन्मूर्ती देखतां डोळां ॥
 अंतकाल जयाचा जाहला । तेंच साधिला निजस्वार्थ ॥ ४३ ॥
 ही तो लोक प्रवृत्ति स्थिति । संत निरंतर स्वयें आचरती ॥
 लोकसंग्रह मार्ग न मोडती । किंबहुना अवतरती तदर्थची ॥ ४४ ॥

जयां या भौतिकपिडीं अनास्था । तयां देहावसानावस्था ॥
नाहीं दुःखशोकावेगता । ही स्वाभाविकता तयांची ॥ ४५ ॥
असो येथें श्रोतां शंकिजे । ब्रह्मसुखें सुखावले जे ॥
तयांस मायामोहें आतळिजे । बोल हा साजे कैसेनी ॥ ४६ ॥
जे स्वरूपीसावधान । अल्ला मालिक अनुसंधान ॥
तयांसी भक्तांचें संनिधान । प्रतिबंधन कैसेनी ॥ ४७ ॥
तयाचा तो प्रपंच सरला । परमार्थही ठाईच ठेला ॥
द्वंद्वभाव समूल गेला । स्वयें संचला स्वरूप ॥ ४८ ॥
अक्षरेंअक्षर सकळ सत्य । यांत अणुमात्र नाही असत्य ॥
परि लोकसंग्रह अवतार कृत्य । करून कृतकृत्य संतजनीं ॥ ४९ ॥
संत षड्भाव विकार वज्रित । जे निरंतर अमकट स्थित ॥
भक्तोद्धारार्थ प्रकटीभूत । निधन किंमूत तयातें ॥ ५० ॥
देहेंद्रिय संयोग तें जनन । देहेंद्रिय वियोग तें मरण ॥
हें पाशबंधन वा उकलन । जन्ममरण या नांव ॥ ५१ ॥
जननापाठीं चिकटलें मरण । एकाहून एक अभिन्न ॥
मरण जीव प्रकृति लक्षण । जीवाचें जीवन ती विकृति ॥ ५२ ॥
मरण मारुनी जे उरती । पाय काळाचे शिरीं जे देती ॥
तयां काय आयुर्दायाची क्षिती । अवतरती जे स्वेच्छेनें ॥ ५३ ॥
भक्तकल्याणैक वासना । तेणें जे धरिती अवतार नाना ॥
ते काय आतळती जन्ममरणा । मिथ्या कल्पना या दोन्ही ॥ ५४ ॥
देहपाता आधींच देख । जेणें देहाची कोली राख ॥
तयास मरणाचा कायसा धाक । मरण हें खाक जयापुढें ॥ ५५ ॥
मरण ही देहाची प्रकृति । मरण ही देहाची सुखस्थिति ॥
जीवन ही देहाची विकृति । विचारवंतीं विचारिजे ॥ ५६ ॥

साईसमर्थ आनंदघन । ठावें न जया देहाचें जनन ॥
 तयाच्या देहास कौसें मरण । देहस्फुरण वजितते ॥ ५७ ॥
 साई परब्रह्म पूर्ण । तयां कौचें जन्ममरण ॥
 ब्रम्ह सत्यत्वे जगन्मिथ्यापण । देहाचें भान कौचें त्यां ॥ ५८ ॥
 प्राणधारण वा विसर्जन । अलक्ष्य रूपें परिभ्रमण ॥
 हें तों स्वच्छंदयोगक्रीडन । भक्तोद्धारण निमित्तें ॥ ५९ ॥
 म्हणती रवीस लागले ग्रहण । झाला कीं हो स्वग्रास पूर्ण ॥
 हा तो केवळ दृष्टीचा दोषगुण । संतांसीं मरण तैसेंच ॥ ६० ॥
 देह ही केवळ उपाशी । तयां कौची आधिभ्याधि ॥
 असल्या कांहीं मारब्धानुबंधीं । तयाची न शुद्धि तयांला ॥ ६१ ॥
 भक्त पूर्वाजितीं जो संचला । अव्यक्तरूपीं भक्तीं भरला ॥
 तोहा भक्त कौवारर्थ प्रकटला । शिरडींत दिसला तेव्हांच ॥ ६२ ॥
 आतां भक्तकार्यार्थ संपला । म्हणून म्हणती देह ठेविला ॥
 कोण विश्वासील या बोला । गती योग्याला काय हे ॥ ६३ ॥
 इच्छामरणी साई समर्थ । देह जाळिला योमाग्नींत ॥
 स्वयें समरसले अव्यक्तांत । भक्तहृदयांत ते ठेले ॥ ६४ ॥
 जयाचें केवळ नामस्मरतां । जन्ममरणाची नुरे वार्ता ॥
 तयास कौची मरणावस्था । पूर्वोळ अव्यक्तता तो पावे ॥ ६५ ॥
 उल्लघोनी जडस्थिति । बाबा समरसले अव्यक्तीं ॥
 तेथेही भोगिती स्वरूपस्थिति । सदां जागविते भक्तांतें ॥ ६६ ॥
 सचैतन्य जो मुसमुसला । भक्तहृदयीं जो अढळ ठसला ।
 तो देहकाय म्हणावा निमाला । बोल हा मनाला मानेना ॥ ६७ ॥
 म्हणोनि हा अनाघनंत साई । अभंग राहील विश्वमळयीं ॥
 जन्ममरणाच्या अपायीं । न कदांही पडेल ॥ ६८ ॥

महाराज ज्ञानोबा काय गेले । तीन शतकांतीं दर्शन दिधलें ॥
 नाथ महाराज भेटून आले । उपकार केले जगावर ॥ ६९ ॥
 जैसे ते नाथ कृपावंत । पैठणीची जाहली ज्योत ॥
 तुकाराम महाराज देहंत । आळंदींत नरसिंहसरस्वती ॥ ७० ॥
 समर्थ रामदास परळींत । अक्कलकोटकर अक्कलकोटांत ॥
 प्रभुमाणिक हुमणावादेंत । साई हे शिरडींत तैसेच ॥ ७१ ॥
 जया मनीं जैसा भाव । आजही तया तैसा अनुभव ॥
 हा सिद्धचि जयाचा प्रभाव । मरण भाव कैचा त्या ॥ ७२ ॥
 तो हा भक्तकाज कैवारी । देह ठेविला शिरडीभीतरीं ॥
 स्वरूपें भरलासे चराचरीं । लीलावतारी समर्थ ॥ ७३ ॥
 आतां काय आहे शिरडींत । समर्थ झाले ब्रह्मीभूत ॥
 ऐसी न शंका यात्री मनांत । मरणातीत श्रीसाई ॥ ७४ ॥
 संत मुळींच गर्भातीत । परोपकारार्थ प्रकट होत ॥
 ब्रम्हस्वरूप मूर्तिमंत । भाग्यवंत अवतरती ॥ ७५ ॥
 जन्म आणि मरणस्थिती । अवतारीयां कदा न ये ती ॥
 कार्य सरतां ते स्वरूपीं मिळती । समरसती ते अहयर्त्ती ॥ ७६ ॥
 अवघा देह साडेतीन हात । बाबा काय त्थांतचि समात ॥
 ते विशिष्ट वर्ण स्वरूपयुक्त । हें तो अयुक्त कोळणें ॥ ७७ ॥
 अणिमागरिमादि अष्टसिद्धि । आलिया गेलिया क्षयनावृद्धि ॥
 स्वयेंच अखंड जयाची समृद्धि । ऐसी प्रसिद्धि तयांची ॥ ७८ ॥
 ऐसिया महानुभावांचा उदय । लोककल्याण हाच आशय ॥
 उदयास आहे स्थिति विलय । लोकसंग्रहमय संत ॥ ७९ ॥
 जन्मभ्रांति मृत्युभ्रांति । आत्मैकत्व अविनाश स्थिति ॥
 स्वप्नामाजील सुखसंपत्ति । तेच परिस्थिति तयांची ८० ॥

ना तरी जो ज्ञाननिधान । सदैव जया आत्मानुसंधान ॥
तयास देहाचें जोपासन । आणीक पतन सारिखें ॥ ८१ ॥
असो पडलें बाबांचें शरीर । कोसळला दुःखाचा डोंगर ॥
हाहाकार शिरडीभर । एकचि कहर उसळला ॥ ८२ ॥
ऐकूनि बाबांचें निर्याण । वार्ता खोंचली जैसा बाण ॥
पडलें नित्य व्यवसाया खाण । दाणादाग उडाली ॥ ८३ ॥
पसरतां ती अमंगल मात । सकळांस गमला वज्राघात ॥
विचारी बैसले निवांत । इतरीं आकांत मांडिला ॥ ८४ ॥
अति आवडीचेनि पडिभारें । कंठ तयांचा दाटे गह्वरें ॥
दुःखाश्रुनीर नयनीं पाझरे । 'शिवशिव हरे' उद्गारले ॥ ८५ ॥
घरोघरीं झाली हडबड । उडाली एकची गडबड ॥
छातींत भरली धडधड । लोक दडदड धांविनले ॥ ८६ ॥
महाराजांचें देहावसान । प्राणांतचि ओढवला ग्रामस्थांपूर्ण ॥
म्हणती देवा हा प्रसंग दारूण । हृदयविदारण झालें गा ॥ ८७ ॥
जो उडे तो पळत सुटे । मशीद मंडप गच्च दाटे ॥
अवस्था पाहोनि हृदय फाटे । कंठ दाटे दुःखानें ॥ ८८ ॥
गेलें शिरडीचें वैभव सरलें । सुख सौभाग्य सर्व हारपलें ॥
ढोळे सर्वांचे अश्रुनीं भरले । धैर्य भंगलें सकळांचें ॥ ८९ ॥
काय त्या मशिदीची महती । सप्तपुण्यांत जीची गणती ॥
द्वारकामाई जीस म्हणती । बाबा निश्चिती सदैव ॥ ९० ॥
असो निर्याण, निर्वाण वा निधन । द्वारका सायुज्य मुक्तीचें स्थान ॥
जया ईश्वरीं नित्यानुसंधान । तया अवस्थान ये ठायीं ॥ ९१ ॥
तो हा गुरुराज साईराय । भक्त कनवाळू बाप माय ॥
भक्तां विश्रांतीचा ठाय । आठव होय नित्याची ॥ ९२ ॥ ॥

जेथें गोड कथा सुरस । जेथें रोज आनंद बहुवस ॥
 जेथें शिरावया न मिळे घस । ते मशीद उद्रस तंव दिसे ॥ १०५ ॥
 नित्य श्री नित्यमंगल । होती जी शिरडी पूर्वी सकळ ॥
 बाबाच एक कारण मूळ । तेणें हळहळ ग्रामस्थां ॥ १०६ ॥
 आनंदकंदा आनंद विग्रहा । भक्त कार्यार्थ धरिल्लें देहा ॥
 तो अर्थ संपादन अहाहा । नगरी विदेहा पावलासी ॥ १०७ ॥
 अष्टौमहर निरालस । कळकळीचा हितोपदेश ॥
 करीतसां कीं रात्रंदीस । बुद्धिभ्रंश आम्हा तें ॥ १०८ ॥
 जैमें उपढी घडद्यावर पाणी । उपदेश तैसा आम्हां लागुनी ॥
 गेला वरचे वर वाहुनी । बिंदुही ठिकाणीं लाधेना ॥ १०९ ॥
 “ तुम्ही कोणास बोलतां उणे । मजला तात्काळ येतें दुखणें ” ॥
 पदोपदीं हें अपुलें सांगणें । परी न मानणें तें आम्ही ॥ ११० ॥
 ऐसे अपुले अपराधी किती । मानिली नाहीं ज्यांनीं ही सदुक्ति ॥
 त्यांची आज्ञाभंग निष्कृति । एणेरीती फेडिली का ॥ १११ ॥
 बाबा त्या सकळांचें पाप । त्यांचें भरलें काहें माप ॥
 आतां होऊन काय अनुताप । भोगावें आपाप भोक्तृत्व ॥ ११२ ॥
 तेणेंच आम्हांतें कंटाळलां । तरीच का पडद्या आड झालां ॥
 आम्हांवरी हा अवचित घाला । काळें घातला कैसा कीं ॥ ११३ ॥
 कानीं कपालीं ओरड करितां । कंठास तुमचे कोरड पडतां ॥
 कंटाळलां वाटतें चित्ता । अमुची उदासता देखोनी ॥ ११४ ॥
 म्हणोनी आम्हांवरी रसलां । पूर्वमेग सारें विसरलां ॥
 कीं ऋणानुबंधचि आज सरला । कीं ओसरला स्नेहपाव्हा ॥ ११५ ॥
 आपण इतुके सत्वर जाते ॥ ऐसें जरी आधीं समजतें ॥
 तरी फारची बरवे होतें । सावध राहते जन आधीं ॥ ११६ ॥

आम्ही सकळ सुस्त राहिलों । झोंपा घेत स्वस्थ बसलों ॥
 अखेर हे ऐसे फसलों । असलों नसलों सारखे ॥ ११७ ॥
 झालों आम्ही गुरूद्रोही । वेळीं कांहींच केलें नाही ॥
 स्वस्थ बसावें तरी तेंही । घडलें नाही आम्हांतें ॥ ११८ ॥
 कांब लांबून शिरडीस जावें । तेथेंही चकाट्या पिटीत बसावें ॥
 तीर्थास आलों हें समूळ विसरावें । तेथेंही आचरावें यथेच्छ ॥ ११९ ॥
 त-हेत-हेचे भक्त अनेक । ज्ञानी अधिमानी भावार्थी तार्किक ॥
 जया सद्रूपें अवघे एक । नेणे न्युनाधिक्य जो भेद ॥ १२० ॥
 जमी भगवंतावाचून । हृष्टी न ज्याच्या पदार्थ आन ॥
 ऐसें जयाचें देखणेपण । जो न आपणही दुजा ॥ १२१ ॥
 भक्त हेही स्वयें ईश्वर । मी गुरूही नव्हे इतर ॥
 उभयांस स्वस्वरूप विसर । भेद हे परस्पर त्या योगें ॥ १२२ ॥
 वस्तुतः ईश्वरचि आहों आपण । परी परमार्थ स्वरूप विस्मरण ॥
 हेंच मुख्य भेदाचें लक्षण । अधःपतन तें हेंच ॥ १२३ ॥
 सार्धभौमास्वप्न होई । भिक्षार्थ दारोदारी जाई ॥
 निज बोधाची जाग येई । अवलोकी ठायींच आपणा ॥ १२४ ॥
 प्रवृत्ती ही जी जागृती । तीच निवृत्ति स्वप्नस्थिती ॥
 खरी जागृती निजानुभूती । पूर्ण अद्वैती समरसणें ॥ १२५ ॥
 ज्ञानी अज्ञानी सर्व आश्रित । सर्वावरी प्रेम अत्यंत ॥
 जीवाहूनि मानी आस । भेद ना तेथ यत्किंचित ॥ १२६ ॥
 मनुष्यरूपें देवची होते । जरी हें आणिलें प्रचीतीतें ॥
 परी त्याचिया लडिवाळतेतें । बळी पडले ते समस्त ॥ १२७ ॥
 कोणास दिधली धनसंपत्ति । कोणास संसारसुख संतती ॥
 तेणें महान पडली भ्रंती । ज्ञान प्राप्तीस आंचवले ॥ १२८ ॥

कधीं जयासवें हांसत । तयां अंगीं अभिमान दाटत ॥
 कीं तयावरीच प्रेम अङ्कूत । इतरां न दावित तें तैसें ॥ १२९ ॥
 तेंच कोणा क्रोधें वदतां । म्हणती न तो तयां आवडता ॥
 आम्हा विशींच अधिक आदरता । इतरां न देतात तो मान ॥ १३० ॥
 ऐसेच आम्ही नेबर लावितां । बाबांच्या तें स्वप्नीही नसतां ॥
 उगाच नागवळीं निजस्वार्था । कृतकर्तव्यता विसरलीं ॥ १३१ ॥
 परब्रह्म सगुण मूर्ति । दैवें असतां उशागती ॥
 खऱ्या कार्याची होऊनि विस्मृती । विनोदीं प्रीति धरियेली ॥ १३२ ॥
 येतांच बाबांचें दर्शन घ्यावें । फळफूल अवघें समर्पावें ॥
 दक्षणा मागतां मग कचरावें । नच रहावें ते ठायीं ॥ १३३ ॥
 सांगतां हितवादाच्या गोष्टी । पाहुनी आपुची क्षुद्र दृष्टी ॥
 झालां वाटतें खरेंच कष्टी । गेलां उठाउठी निजधामा ॥ १३४ ॥
 आतां ती आपुली स्वानंदस्थिति । पुनश्च का हे नयन देखती ॥
 गेली हरपली ती आनंद मूर्ती । जन्मजन्मांती अदृश्य ॥ १३५ ॥
 हा हा दारुण कर्म देखा । अंतरला ठाईचा साई सखा ॥
 निहेंतुक दयार्द्र तया सारिखा । झाला पारखा आम्हांसी ॥ १३६ ॥
 ' बरें नव्हे कोणातें छळणें । तेणें येतें मजला दुखणें ' ॥
 मना नाणिलें हें बाबांचें म्हणणें । केलीं भांडणें यथेच्छ ॥ १३७ ॥
 छळ करितां भक्तांभक्तां । आम्ही मुकलीं कीं साईनाथा ॥
 होतो तयाचा अनुताप आतां । आठवती वार्ता तयांच्या ॥ १३८ ॥
 आठ वर्षांचा बाळजनी । प्रगट होईन मी मागुतेनी ॥
 ऐसें महाराज भक्तां लागुनीं । आहेती सांगुनी राहिले ॥ १३९ ॥
 आहे ही संताची वाणी । वृथा मानूं नये कोणी ॥
 कुष्णावतारीं चक्रपाणी । केली करणी ऐसीच ॥ १४० ॥

आठ वर्षाचीं सुंदर कांती । चतुर्भूज आयुधें हातीं ॥
 देवकी पुढें बंदीशाळेप्रति । कृष्णमूर्ती प्रकटली ॥ १४१ ॥
 तेथें कारण भूभारहरण । येथें दीन भक्तोद्धारण ॥
 तरी किमर्थ शंका जनन । अतर्क्य विद्वान संतांचें ॥ १४२ ॥
 हा काय एका जन्माचा निर्वंध । बहात्तर पिढ्यांचा ऋणानुबंध ॥
 भक्तांचा बाबानीं पूर्व संबंध । कथानुबंध कथियेला ॥ १४३ ॥
 ऐसें बांधुनीं प्रेम फांसा । वाटती महाराज गेले प्रवासा ॥
 येतील मागुतेनी हा पूर्ण भरंवसा । भक्त मानसा झालासे ॥ १४४ ॥
 साक्षात्कार कित्येकांसी । दृष्टांतानुभव बहुतेकांसी ॥
 चमत्कार तो अनेकांसी । गुप्त रूपेसीं दाखिती ॥ १४५ ॥
 अभाविकागुप्त असती । भक्तांभाविका ठाईच दिसती ॥
 जैसी जयाची चित्तवृत्ति । तैसीच अनुभूति रोकडी ॥ १४६ ॥
 चावडींत गुप्त रूप । मशीदींत ब्रह्मरूप ॥
 समार्धीत समाधी रूप । सुखस्वरूप सर्वत्र ॥ १४७ ॥
 असो सांप्रत हाच विश्वास । भक्ती धरावा निज जीवास ॥
 भंग नाही समर्थ साईस । अक्षय रहिवास अखंड ॥ १४८ ॥
 देव जाती निजधामाप्रति । संतां ठायींच ब्रह्मस्थिति ॥
 गमनागमन ते नेणती । समरसतीं आनंदीं ॥ १४९ ॥
 म्हणोन आतां हेच विनंती । नम्रपूर्वक करितो प्रणति ॥
 साना थोरां अवधियां प्रती । सादर चित्तीं अवधारा ॥ १५० ॥
 जडो उत्तमःश्लोकसंगति । गुरूचरणीं निष्काम प्रीति ॥
 गुरूगुणानुःकथनासक्ति । निर्मल भक्ति प्रकट हो ॥ १५१ ॥
 जडो प्रीति अनवच्छिन्न । न होत स्नेहपाश भिन्न ॥
 असोत भक्तसुखसंपन्न । रात्रंदिन गुरूपदीं ॥ १५२ ॥

असो पुढे त्या देहाचें उचित । करावें काय तें निश्चित ॥
 येच विचारीं जन समस्त । शिष्य ग्रामस्थ लागले ॥ १५३ ॥
 श्रीमंत बुट्टी मोठे भावूक । जणूं या पुढील भविष्याचें स्मारक ॥
 टोलेजंग वाढा सुखकारक । बांधून स्थाईक ठेविला ॥ १५४ ॥
 मग पुढें तें कलेवर । कुठें असावें या विषयांवर ॥
 होऊनि छत्तीस तास विचार । घडलें होणार जें होतें ॥ १५५ ॥
 एक म्हणे या कलेवरासीं । स्पर्शू न द्यावें आर्ता हिंदूंनीं ॥
 मुसलमानांच्या कबरस्थानासी । समारंभेसीं नेऊंया ॥ १५६ ॥
 दुजा म्हणे हे कलेवर । ठेवावें नेऊन उघडथावर ॥
 थडगें एक बांधावें सुंदर । तयांत निरंतर राहावें हें ॥ १५७ ॥
 खुशालचंद अमीर शक्कर । यांचाही होता हाच विचार ॥
 परी वाडियांत पडो हें शरीर । होते हे उद्गार बाबांचे ॥ १५८ ॥
 पाटील रामचंद्र मोठे करारी । तेही एक ग्रामाधिकारी ॥
 बाबांचे प्रेमळ सेवेकरी । वदती ते गांवकरियांसीं ॥ १५९ ॥
 असोत तुमचे विचार कांहीं । समूळ आम्हातें मान्य नाहीं ॥
 शब्दा बाहेर इतरां ठायीं । क्षणभरिहि साईं ठेवूं नये ॥ १६० ॥
 हिंदू आपुले धर्मानुसार । मुसलमानही तैसाच विचार ॥
 योग्यायोग्य चर्चा प्रकार । संबंध रात्रभर जाहलें ॥ १६१ ॥
 इकडे लक्ष्मण मामा घरीं । असतां पहांटे निद्रेच्या भरीं ॥
 बाबा तयांच्या घरुनि करीं । म्हणाले “झटकरी उठ चल” ॥ १६२ ॥
 “बापूसाहेब न येणार आज । मी मेलों हा तयाचा समज ॥
 “तू तरी काकड आरती मज । करी पूजन समवेत” ॥ १६३ ॥
 तात्काळ निःश्रय क्रमानुसार । सर्वे घेऊन पूजासंभार ॥
 लक्ष्मण मामा आले वेळेवर । पूजेसि सादर जाहले ॥ १६४ ॥

ग्रामजोशी हे शिरडीचे । सखे मामा माधवरावांचे ॥
 पूजन करीत नित्य बाबांचें । प्रातःकाळचे समयस ॥ १६५ ॥
 मामा मोठे कर्मठ ब्राह्मण । प्रातःकालीं करून स्नान ॥
 करुनि धूतवस्त्र परिधान । घेत दर्शन बाबांचें ॥ १६६ ॥
 पाद प्रक्षालन गंधाक्षत चर्चन । पुष्पपत्री तुळसी समर्पण ॥
 धूप दीप नैवेद्य नीरांजन । दक्षिणाप्रदान मग करिती ॥ १६७ ॥
 प्रार्थनापूर्वक साष्टांग नमन । होतां घेती आशिर्बचन ॥
 मग समस्तां प्रसाद देऊन । तिलक रेखून ते जात ॥ १६८ ॥
 तेथून पुढें गजानन । शनी देव उमारमण ॥
 मारुतीराय अंजनीनंदन । यांचें पूजन करीत ते ॥ १६९ ॥
 ऐसे सर्व ग्राम देवां । नित्य पूजीत जोशीबुवा ॥
 म्हणोनी साग्र पूजा त्या शवा । प्रेमभावा आणिली ॥ १७० ॥
 मामा आधींच निष्ठावंत । तयावरी साक्षात हा दृष्टांत ॥
 आले कोकड आरती हातांत । केला प्रणिपात साष्टांग ॥ १७१ ॥
 मुखावरील वस्त्र काढून । करुनि समेप निरीक्षण ॥
 करचरण क्षालण शुद्धाचमन । सारिलें पूजन यथाविधि ॥ १७२ ॥
 मौलवी आशीं करुन अविध । स्पर्श कराया फरीती प्रतिबंध ॥
 मामांनीं न मानितां लाविलें गंध । पूजाही संबंध सारिली ॥ १७३ ॥
 शव तरी तें समर्थांचें । आपुल्या आराध्यदैवताचें ॥
 हिंदूचे की अविधाचें । नाही मामाचें स्वर्णीही ॥ १७४ ॥
 पूज्य शरीर असतां सजीव । तया पूजेचा केवढा उत्सव ॥
 तेंच आतां होतां शव । पूजावैभव ना उपचारिक ॥ १७५ ॥
 तशांत पाहूनि बाबांचें विन्ह । आधींच मामा दुःखानें खिन्न ॥
 करूं आलें अखेरचें पूजन । पुनर्दर्शन दुर्लभ ॥ १७६ ॥

भरले अश्रूही लोचन । करवे ना त्या स्थितीचें आलोचन ॥
 हस्तपाद कंपायमान । उदास मन मामांचें ॥ १७७ ॥
 असो वळखेल्या मुठी उघडून । विडा दक्षिणा त्यांत ठेऊन ॥
 शव तें पूर्ववत झांकून । मामा निघून मग गेले ॥ १७८ ॥
 पुढे मग दुपारची आरती । नित्या प्रमाणें मशीदींत वरती ॥
 बापूसाहेब जोग करिती । इतरां समवेती साईची ॥ १७९ ॥
 असो येथून पुढील वृत्त । पुढील अध्यायीं होईल कथित ॥
 कौसा बाबांचा देह संस्कारित । अति प्रशस्त स्थानांत ॥ १८० ॥
 कौसी त्यांची अति आवडती । बहुतां वर्षांची सांगाती ॥
 चीट भंगतां दुश्चिन्ह स्थिती । देहांत सुचविती जाइली ॥ १८१ ॥
 कौसा जो आला प्रसंग आता । बत्तीस वर्षापूर्वीच येता ॥
 ब्रह्मांडीं प्राण चढविला असतां । कठीण अवस्था देहास ॥ १८२ ॥
 कौसे भक्त म्हाळसा पती । अहोरात्र बाबांस जपती ॥
 कौसी आशा सोडितां समस्तीं । अवचित मग पावती उत्थान ॥ १८३ ॥
 ऐसा अमरण ब्रह्मचर्य । आचरला जो योगाचार्य ॥
 जो ज्ञानियांचा ज्ञानीवर्य । काय तें ऐश्वर्य वानावें ॥ १८४ ॥
 असो ऐसी जयाची महती । करूं तया सद्भावें प्रणती ॥
 दीन हेमाड अनन्यगती । शरण त्याप्रती येतसे ॥ १८५ ॥

इतिश्री संतसज्जन प्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते ॥

श्री साई समर्थसच्चरिते । श्री साईनाथ निर्याणं नाम

त्रिचत्वारिंशोऽध्यायः संपूर्णः ॥

श्रीसद्गुरुसाईनाथार्पणमस्तु । शुभंभवतु